

Nú býðst okkum aftur høvi til at fáa eina hugnaliga løtu saman kring handanina av virðisloni sambandi við ritgerðarkappingar setursins. Í hesum umfari er talan um tvey handritaevni, sum bæði voru lyst á fyrsta sinni í skránni fyri 1991/92. Evnini eru:

1. Trolarar og trolfiskiskapur
2. Seyðarøktin summar og vetur

Til kappingina um trolarar og trolfiskiskap kom eitt handrit og til kappingina um seyðarøktina summar og vetur komu try handrit.

Eftir vanligari mánagongd, sum nú hevur 20 ár á baki, hevur setursráðið sett metingarnevndir at meta um avrikini. Í nevndina fyri trolarar og trolfiskiskap hava sitið Hjalti í Jakupsstovu, stjóri á Fiskirannsóknarstovuni, Jóannes Skaale, sjómanskúlalærari og Hans Jacob Debes, professari, sum eins og hinir báðir eisini hevur verið sjomaður á sinum ungu dögum. So eingin ivi er um, at hetta er ein sera køn nevnd. Í nevndini fyri seyðarøktina summar og vetur hava sitið Dánjal J. Barentsen, fyrrverandi landsdóralæknir, ið er barnvaksin á Hellugarði í Kvívík, Páll bóndi Patursson úr Kirkjubø og Eivind Weihe, magistari og lærari í málfrøði á Fróðskaparsetrinum. Henda nevndin stendur ikki aftanfyrri ta fyrru.

Niðurstøðan hjá metingarnevndini fyri trolarar og trolfiskiskap er henda:

Í ritgerðini »Koltrolarar« viðgera Arnold Guttesen og Jóan Jakku Guttesen eitt áhugavert evni (og fyri ein stóran part eisini eitt tíðarskeið) í vinnulivssøgu føroyinga. Útgangsstøðið er heimbygdin Sørvágur, men evnið verður víðgjørt á ein slíkan hátt, at tað tekur inn í alt tað føroyska samfelagið.

Nágrenniliga, sakliga og samvitskufult verða víðgjørt øll víðurskifti, sum hava við trolarar og trolaraliv í koltrolaratiðini at gera, ofta í samanbering við sluppliv og sluppliv. Byrjað verður við fyrsta sambandi føroyinga (sørvinga) við bretskar trolarar; men høvuðsdenturin er lagdur á tíðina fyri seinna heimskriggi, krigstíðina og serliga tíðina eftir kriggið fram til fyrst í 1950-árunum.

Vit halda, at ritgerðin er eitt umfangt og livandi og sera virðismikið mentunarsøguligt verk um eitt áhugavert evni í Føroya søgu. Hon er vandaliga gjørd og væl skrivað.

Forkunnug verk um Føroya søgu

Fríggjadagin vórðu virðislonir fyri luttøku í ritgerðarkappingum Fróðskaparsetursins handaðar, og Jóan Pauli Joensen, rektari, helt tá hesa røðu

Jákup Olsen, uttast til vinstu á myndini, og Egon Hansen (uttan høgrumegin) finga virðislonina saman við Jákup Paula Nielsen, fyrri ritgerðina um seyðarøkt. Á myndini siggjast eisini Anfinn Hansen og Jóan Hendrik W. Poulsen, sum vóru við á samkomuni, tá virðislonirnar vórðu handaðar

Jóan Jakku og Arnold Guttesen finga virðislon, sum Jóan Pauli Joensen, rektari, handaði teimum, fyri ritgerðina »Koltrolarar« (Myndir: Alan Brockie)

Við henni er varðveittur kunneiki (frá fyrstu og serkønu hendi) um eitt evni og eina tíð, sum framtíðar samfelagsgranskninguttan iva fer at fáa gagn av.

Niðurstøðan verður tí, at nevnda ritgerð til fulnar hevur uppið at fáa virðislon.

Niðurstøðan sum metingarnevndin fyri seyðarøktina kom til er henda:

Viðari skal eg lesa tað, sum metingarmennirnir Dánjal J. Barentsen, Páll Patursson og Eivind Weihe siga um avrikini um »seyðarøktina« hjá Jákup Paula Nielsen í Vági, Egon Hansen í Havn og Jákup Olsen í Sandvík:

Nevndin er samd um, at Jákup Paula Nielsen aftur til hesa ritgerðarkapping hevur lagt eitt avbera gott arbeiði úr hondum, ið inniheldur nógv forkunnugt tilfar, sum høvundurin hevur frá nógvum ymskum heimildarfólkum ella hevur lisið sær til, og sum hann harumframt ger sær egnar metingar um.

Frásøgnin hevur stóð í seyðahaldinum í heimbygdini Fámjin, men javnan verður borið saman við víðurskiftini aðrastaðni í Føroyum. Til dømis ber hann víðurskiftini í heimbygdini (og í Suðuroynni annars), sum hevur kenningskipan, saman við víðurskiftini í eini bygd norðanfyri, har hann eisini hevur buð, og sum hevur felagsskipan (helst er tað í Seyrvági). Í mongum førum ger høvundurin metingar um ta søguliga gongdina heilt afturi úr elstu búsetingartíðini.

Sagt er frá á stuttligan hátt og livandi frásøgstíli, oftast á naturligum talumáli.

Avrikið hjá Egon Hansen hevur sína styrki í tí greiða og væl skipaða forminum. Við verfaðri sinum, Jógvani í Oyrargarði í Dali, sum heimildarmanni, sigur hann frá seyðarøktini í Dali. Hann nevnið markið móti grannabygdunum, hagabyti gjøgnum tíðina, seyðafylgini og gongd teirra um seyðamark. Síðan verður sagt frá arbeiðinum hjá seyðamanninum og røktini eftir árstíðunum, herundir rakstri og seyðabyti. Ein serligur partur er um Skorina í Dali. Aftast eru try kort, sum vísa fylgini og savningarnar, yvirlit yvir hagarnar og bytið av gransingsrætti og garðsskyldu innangarðs í Dali.

Upplýsingarnar bera dóm av at vera neyvar, tær eru sum heild stuttar og uttan uttanumtós.